

Plan wynikowy Chemia klasa 7

Rozkład materiału nauczania dla klasy siódmej szkoły podstawowej do serii *Chemia Nowej Ery*

opracowanego przez Teresę Kulawik i Marię Litwin na podstawie

Programu nauczania chemii w szkole podstawowej.

Numer lekcji	Treści nauczania (temat lekcji)	Liczba godzin na realizację	Umiejętności – wymagania szczegółowe	Doświadczenia/ pokazy /przykłady/zadania (wyróżnione zostały doświadczenia zalecane w podstawie programowej)	Wprowadzane pojęcia
KLASA VII (64 godziny – 2 godziny tygodniowo)					
Substancje i ich przemiany (11 godzin lekcyjnych) Uczeń:					
1.	Zasady bezpiecznej	1	– kwalifikuje chemię do nauk	Pokaz szkła i sprzętu	– chemia

	pracy na lekcjach chemii		<p>przyrodniczych</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady zastosowań chemii w życiu codziennym - nazywa wybrane szkło i sprzęt laboratoryjny oraz określa ich przeznaczenie - stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej - zna sposób opisywania przeprowadzanych doświadczeń chemicznych - zna wymagania i sposób oceniania stosowane przez nauczyciela 	laboratoryjnego	<p>Przykład 1. Jak opisać doświadczenie chemiczne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracownia chemiczna - szkło laboratoryjne - sprzęt laboratoryjny - obserwacja - wnioski
2.	Właściwości substancji, czyli ich cechy charakterystyczne	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami stosowanych na co dzień produktów, np.: soli kuchennej, cukru, mąki, wody, miedzi, żelaza - wykonuje doświadczenia, w których bada właściwości wybranych substancji 	Doświadczenie 1. Badanie właściwości wybranych substancji (miedzi, żelaza, soli kuchennej, mąki, wody, cukru)	<ul style="list-style-type: none"> - substancja - ciało fizyczne - właściwości fizyczne i chemiczne substancji - warunki

			<ul style="list-style-type: none"> odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych 		normalne
3.	Gęstość substancji	1	<ul style="list-style-type: none"> podaje wzór na gęstość jako zależność między masą a objętością przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa</i>, <i>gęstość</i>, <i>objętość</i> przelicza jednostki objętości i masy 	<p>Doświadczenie 2. Badanie gęstości wody i oleju</p> <p>Przykład 2. Jak obliczyć gęstość, znając masę i objętość?</p> <p>Przykład 3. Jak obliczyć masę, znając objętość i gęstość substancji?</p> <p>Przykład 4. Jak obliczyć objętość, znając masę i gęstość?</p>	<ul style="list-style-type: none"> gęstość jednostki gęstości
4. 5.	Rodzaje mieszanin i sposoby ich rozdzielania na składniki	2	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny dobiera metody rozdzielania mieszanin na składniki w zależności od właściwości 	<p>Doświadczenie 3. Sporządzenie mieszanin i rozdzielanie ich na składniki</p>	<ul style="list-style-type: none"> substancja prosta substancja złożona mieszanina mieszanina

			<p>składników mieszaniny</p> <p>– sporządza mieszaniny o różnym składzie i rozdziela je na składniki</p>		<p>jednorodna</p> <p>– mieszanina</p> <p>– niejednorodna</p> <p>– sączenie</p> <p>– sedymentacja</p> <p>– dekantacja</p> <p>– krystalizacja</p> <p>– destylacja</p> <p>– mechaniczne metody rozdzielania mieszanin</p>
6.	Zjawisko fizyczne a reakcja chemiczna	1	<p>– opisuje różnice między zjawiskiem fizycznym i reakcją chemiczną</p> <p>– podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka</p> <p>– klasyfikuje przemiany do reakcji</p>	Doświadczenie 4. Na czym polega różnica między zjawiskiem fizycznym a reakcją chemiczną?	<p>– zjawisko fizyczne</p> <p>– reakcja chemiczna</p>

			chemicznych i zjawisk fizycznych		
			– projektuje i wykonuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną		
7.	Pierwiastki i związki chemiczne	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem chemicznym a związkiem chemicznym – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboliki chemicznej – podaje symbole pierwiastków chemicznych: H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Au, Ba, Hg, Br, I i posługuje się nimi 	Doświadczenie 5. Otrzymywanie związku chemicznego z pierwiastków chemicznych	<ul style="list-style-type: none"> – pierwiastek chemiczny – symbol chemiczny – związek chemiczny – wzór związku chemicznego
8. 9.	Właściwości metali i niemetalu	2	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje pierwiastki chemiczne na metale i niemetalu – określa właściwości metali i niemetalu – odróżnia metale od niemetalu na podstawie ich właściwości – klasyfikuje stopy metali do mieszanin jednorodnych – opisuje na przykładzie żelaza, na 	Doświadczenie 6. Badanie właściwości pierwiastków chemicznych (cynk, sód, magnez, fosfor czerwony, siarka) Doświadczenie 7. Badanie przewodnictwa cieplnego metali Doświadczenie 8.	<ul style="list-style-type: none"> – metale – niemetalu – stopy metali – korozja

			<p>czym polega korozja</p> <p>proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów zawierających w swoim składzie żelazo</p>	<p>Badanie przewodnictwa elektrycznego metali</p> <p>Doświadczenie 9. Porównanie aktywności chemicznej metali</p> <p>Doświadczenie 10. Badanie wpływu różnych czynników na metale</p> <p>Doświadczenie 11. Badanie sposobów ochrony produktów stalowych przed korozją</p>	
10.	Podsumowanie wiadomości o substancjach i ich przemianach	1			
11.	Sprawdzian wiadomości i umiejętności z działu <i>Substancje i ich przemiany</i>	1			
Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają (10 godzin lekcyjnych) Uczeń:					

12.	Powietrze – mieszanina jednorodna gazów	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę powietrza w życiu organizmów – wykonuje doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną gazów – określa doświadczalnie przybliżony skład powietrza – opisuje skład i właściwości powietrza – opisuje występowanie, właściwości i obieg azotu w przyrodzie – podaje pierwiastki chemiczne będące gazami szlachetnymi – określa właściwości i zastosowania gazów szlachetnych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – opisuje zjawisko higroskopijności 	<p>Doświadczenie 12. Badanie składu powietrza</p> <p>Przykład 5. Jak obliczyć objętość jednego ze składników powietrza w naczyniu?</p> <p>Doświadczenie 13. Wykazanie obecności pary wodnej w powietrzu przy użyciu substancji higroskopijnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – powietrze – azot – gazy szlachetne – para wodna – higroskopijność – kondensacja pary wodnej
13.	Tlen – najważniejszy	2	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje słownie przebieg reakcji 	Doświadczenie 14.	– reakcja

14.	składnik powietrza		<p>otrzymywania tlenu z tlenku rtęci(II)</p> <p>otrzymuje tlen w reakcji rozkładu manganianu(VII) potasu</p> <p>otrzymuje tlenek węgla(IV), tlenek siarki(IV) i tlenek magnezu w reakcjach spalania węgla, siarki i magnezu w tlenie</p> <p>zapisuje słownie przebieg reakcji spalania w tlenie</p> <p>opisuje, na czym polegają reakcje syntezy i analizy</p> <p>zapisuje słownie przebieg reakcji syntezy i analizy</p> <p>wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej</p> <p>planuje i wykonuje doświadczenia mające na celu badanie właściwości tlenu</p> <p>opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu</p> <p>opisuje znaczenie i zastosowania</p>	<p>Otrzymywanie tlenu z manganianu(VII) potasu</p> <p>Doświadczenie 15.</p> <p>Spalanie węgla, siarki i magnezu w tlenie</p>	<p>analizy</p> <p>zapis słowny</p> <p>przebiegu</p> <p>reakcji</p> <p>chemicznej</p> <p>substraty reakcji</p> <p>produkty reakcji</p> <p>reakcja syntezy</p> <p>spalanie</p> <p>tlenek</p> <p>tlenki metali</p> <p>tlenki niemetali</p>
-----	--------------------	--	--	--	---

			tlenu		
15. 16.	Tlenek węgla(IV)	2	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie - wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy - bada doświadczalnie właściwości tlenku węgla(IV) - planuje i wykonuje doświadczenie pozwalające wykryć obecność tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc - planuje i wykonuje doświadczenia mające na celu zbadanie właściwości tlenku węgla(IV) - opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenku węgla(IV) - opisuje, na czym polega reakcja wymiany - wykonuje doświadczenia ilustrujące reakcję wymiany i formułuje wnioski - wskazuje substraty i produkty 	<p>Doświadczenie 16. Wykrywanie obecności tlenku węgla(IV)</p> <p>Doświadczenie 17. Otrzymywanie tlenku węgla(IV)</p> <p>Doświadczenie 18. Badanie właściwości tlenku węgla(IV)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tlenek węgla(IV) - reakcja charakterystyczna - woda wapienna - reakcja wymiany - tlenek węgla(II)

			<ul style="list-style-type: none"> reakcji wymiany – wymienia zastosowania tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości tlenku węgla(II) 		
17.	Wodór	1	<ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje wodór w reakcji cynku z kwasem chlorowodorowym i bada jego właściwości – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne wodoru – otrzymuje wodór w reakcji magnezu z parą wodną – zapisuje słownie przebieg reakcji otrzymywania wodoru z wody w reakcji magnezu z parą wodną, określa typ tej reakcji chemicznej – uzasadnia, że woda jest tlenkiem wodoru na podstawie reakcji magnezu z parą wodną – wymienia zastosowania wodoru 	<p>Doświadczenie 19. Reakcja cynku z kwasem chlorowodorowym (kwasem solnym)</p> <p>Doświadczenie 20. Reakcja magnezu z parą wodną</p>	wodór
18.	Zanieczyszczenia powietrza	1	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła, rodzaje i skutki 		ozon

			<p>zanieczyszczeń powietrza</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega efekt cieplarniany</p> <p>– proponuje sposoby zapobiegania nadmiernemu zwiększaniu się efektu cieplarnianego</p> <p>– opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej</p> <p>– proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej</p> <p>– planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami</p>		<p>– dziura ozonowa</p> <p>– smog</p> <p>– kwaśne opady</p> <p>– efekt cieplarniany</p>
19.	Rodzaje reakcji chemicznych	1	<p>– definiuje pojęcia: <i>reakcja egzoenergetyczna</i> i <i>reakcja endoenergetyczna</i></p> <p>– podaje przykłady reakcji egzoenergetycznych i endoenergetycznych</p> <p>– podaje przykłady reakcji syntezy, analizy i wymiany</p> <p>– rozpoznaje typ reakcji chemicznej na podstawie zapisu</p>		<p>– reakcja endoenergetyczna</p> <p>– reakcja egzoenergetyczna</p> <p>– spalanie</p>

			słownego jej przebiegu		
20.	Podsumowanie wiadomości o składnikach powietrza i rodzajach przemian, jakim ulegają	1			
21.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają</i>	1			
Atomy i cząsteczki (8 godzin lekcyjnych) Uczeń:					
22.	Atomy i cząsteczki – składniki materii	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ziarnistą budowę materii – tłumaczy, na czym polega zjawisko dyfuzji – planuje doświadczenia potwierdzające ziarnistość budowy materii – wymienia założenia teorii atomistyczno-cząsteczkowej 	Doświadczenie 21. Obserwowanie zjawiska dyfuzji	<ul style="list-style-type: none"> – dyfuzja – atom – cząsteczka – teoria atomistyczno-cząsteczkowej

			<p>budowy materii</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii - opisuje, czym atom różni się od cząsteczki - wyjaśnia, dlaczego masy atomów i cząsteczek podaje się w jednostkach masy atomowej 		<p>budowy materii</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednostka masy atomowej - pierwiastek chemiczny - związek chemiczny
23.	Masa atomowa, masa cząsteczkowa	1	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie <i>jednostka masy atomowej</i> - oblicza masy cząsteczkowe prostych związków chemicznych 	<p>Przykład 6. Jak obliczyć masę cząsteczkową pierwiastka chemicznego?</p> <p>Przykład 7. Jak obliczyć masę cząsteczkową związku chemicznego?</p> <p>Przykład 8. Jak obliczyć masę cząsteczkową związku chemicznego zbudowanego z trzech różnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - masa atomowa - masa cząsteczkowa

				<p>pierwiastków?</p> <p>Przykład 9. Jak obliczyć masę cząsteczkową związku chemicznego?</p> <p>Przykład 10. Jak obliczyć masę cząsteczkową związku chemicznego?</p>	
24.	Budowa atomu – nukleony i elektrony	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje skład atomu pierwiastka chemicznego: protony, neutrony, elektrony – definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> – definiuje pojęcia: <i>liczba atomowa</i> i <i>liczba masowa</i> – ustala liczbę protonów, neutronów i elektronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa – stosuje zapis 	<p>Przykład 11. Jak ustalić liczbę nukleonów w jądrze atomu pierwiastka chemicznego oraz liczbę elektronów tego atomu?</p> <p>Przykład 12. Jak narysować uproszczony model atomu pierwiastka chemicznego?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – atom – elektrony – powłoki elektronowe – rdzeń atomowy – elektrony walencyjne – jądro atomowe – protony

			<ul style="list-style-type: none"> - rysuje (pełny i uproszczony) model atomu pierwiastka chemicznego - zapisuje konfigurację elektronową (rozmieszczenie elektronów w powłokach) atomu pierwiastka chemicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - neutrony - nukleony - cząstki materii - liczba atomowa - pierwiastek chemiczny - liczba masowa - konfiguracja elektronowa
25.	Izotopy	1	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie <i>izotopy</i> - wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopu wodoru - stosuje pojęcie <i>masa atomowa</i> (średnia mas atomów danego pierwiastka chemicznego, z uwzględnieniem jego składu izotopowego) - opisuje różnice w budowie atomów izotopów danego 	<ul style="list-style-type: none"> - izotopy - prot - deuter - tryt - izotopy naturalne - izotopy

			<p>pierwiastka</p> <p>– poszukuje informacji na temat zastosowań różnych izotopów</p>		<p>sztuczne</p> <p>– jednostka masy atomowej</p>
26.	Układ okresowy pierwiastków chemicznych	1	<p>– podaje treść prawa okresowości</p> <p>– odczytuje z układu okresowego pierwiastków podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych (symbol chemiczny, nazwę, liczbę atomową, masę atomową, rodzaj pierwiastka chemicznego – metal lub niemetal)</p>		<p>– prawo okresowości</p> <p>– grupy</p> <p>– okresy</p>
27.	Zależność między budową atomu pierwiastka chemicznego a jego położeniem w układzie okresowym	1	<p>– podaje informacje na temat budowy atomu pierwiastka chemicznego na podstawie znajomości numeru grupy i numeru okresu w układzie okresowym oraz liczby atomowej</p> <p>– wyjaśnia związek między podobieństwem właściwości pierwiastków chemicznych należących do tej samej grupy układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych</p> <p>– tłumaczy, jak się zmienia charakter chemiczny (metale –</p>	<p>Przykład 13. Jakie informacje na temat budowy atomu węgla można odczytać z układu okresowego?</p> <p>Przykład 14. Jakie informacje na temat budowy atomu glinu można odczytać z układu okresowego?</p>	

			niemetale) pierwiastków grup głównych w miarę zwiększania się numeru grupy i numeru okresu		
28.	Podsumowanie wiadomości o atomach i cząsteczkach	1			
29.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Atomy i cząsteczki</i>	1			
Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych (15 godzin lekcyjnych) Uczeń:					
30. 31.	Wiązanie kowalencyjne	2	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rolę elektronów walencyjnych w łączeniu się atomów – wyjaśnia, na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie – opisuje powstawanie wiązań chemicznych na przykładzie cząsteczek: H₂, Cl₂, N₂, CO₂, H₂O, HCl, NH₃; zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne tych 	<ul style="list-style-type: none"> Przykład 15. Jak łączą się atomy chloru? Przykład 16. Jak łączą się atomy azotu? Przykład 17. Jak łączą się atomy wodoru i chloru? Przykład 18. Jak łączą się atomy wodoru i azotu? Przykład 19. Jak łączą się atomy węgla i 	<ul style="list-style-type: none"> – wiązania chemiczne – oktet elektronowy – dublet elektronowy – wiązanie kowalencyjne – wiązanie kowalencyjne spolaryzowane

			<p>cząsteczek</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązań kowalencyjnych 	<p>tlenu w cząsteczce tlenku węgla(IV)?</p> <p>Przykład 20. Jak łączą się atomy wodoru i tlenu w cząsteczce wody?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wiązanie kowalencyjne niespolaryzowane - elektroujemność - para elektronowa - wzór sumaryczny - wzór strukturalny (kreskowy) - wzór elektronowy
32.	Wiązanie jonowe	1	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie <i>jony</i> - opisuje sposób powstawania jonów - zapisuje elektronowo mechanizm powstawania jonów z atomów na przykładach: Na, Mg, Al, O, Cl, S - opisuje mechanizm powstawania 	<p>Przykład 21. Jak łączą się atomy magnezu i tlenu?</p> <p>Przykład 22. Jak łączą się atomy glinu i fluoru?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jony - kationy - aniony - wiązanie jonowe

			<p>wiązania jonowego (NaCl, MgO)</p> <p>– stosuje pojęcie <i>elektroujemności</i> do określania rodzaju wiązań (kowalencyjne, jonowe) w podanych substancjach</p>		
33.	Wpływ rodzaju wiązania na właściwości związku chemicznego	1	<p>– porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo elektryczne i ciepłne)</p>	Doświadczenie 22. Badanie zjawiska przewodzenia prądu elektrycznego przez cukier i sól rozpuszczone w wodzie	<p>– związki kowalencyjne</p> <p>– związki jonowe</p>
34. 35.	Znaczenie wartościowości pierwiastków chemicznych przy ustalaniu wzorów i nazw związków chemicznych	2	<p>– definiuje pojęcie <i>wartościowość</i> jako liczbę wiązań, które tworzy atom, łącząc się z atomami innych pierwiastków chemicznych</p> <p>– odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość względem tlenu i wodoru, pierwiastków chemicznych grup 1., 2., 13., 14., 15., 16. i 17.; pisze wzory strukturalne cząsteczek związków dwupierwiastkowych o znanych wartościowościach pierwiastków chemicznych</p> <p>– ustala dla prostych dwupierwiastkowych związków</p>	<p>Przykład 23. Jak napisać wzór sumaryczny związku chemicznego o podanej nazwie?</p> <p>Przykład 24. Jak napisać wzór sumaryczny związku chemicznego o podanej nazwie?</p> <p>Przykład 25. Jak napisać wzory sumaryczny i strukturalny związku chemicznego o</p>	<p>– wzór chemiczny</p> <p>– wartościowość pierwiastka chemicznego</p> <p>– współczynniki stechiometryczne</p> <p>– indeksy stechiometryczne</p>

			<p>chemicznych nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy, wzór sumaryczny na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych, wartościowość na podstawie wzorów</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje zapisy: H_2, 2 H, 2 H_2 itp. – definiuje pojęcia: <i>indeks stechiometryczny</i> i <i>współczynnik stechiometryczny</i> – zna symbole pierwiastków chemicznych i posługuje się nimi do zapisywania wzorów 	<p>podanej nazwie?</p> <p>Przykład 26. Jak napisać wzory sumaryczny i strukturalny tlenku siarki(VI)?</p>	
36. 37.	Prawo stałości składu związku chemicznego	2	<ul style="list-style-type: none"> – podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego – wykonuje obliczenia z zastosowaniem prawa stałości składu związku chemicznego 	<p>Przykład 27. Jak obliczyć stosunek masowy pierwiastków w związku chemicznym o podanym wzorze?</p> <p>Przykład 28. Jak obliczyć stosunek masowy pierwiastków w związku chemicznym o podanym wzorze?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prawo stałości składu związku chemicznego

				<p>Przykład 29. Jak obliczyć skład procentowy pierwiastków w związku chemicznym?</p> <p>Przykład 30. Jak obliczyć stosunek masowy, znając skład procentowy pierwiastków tworzących związek chemiczny?</p> <p>Przykład 31. Jak określić wzór związku chemicznego na podstawie stosunku masowego pierwiastków w tym związku?</p>	
38. 39.	Równania reakcji chemicznych	2	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest równanie reakcji chemicznej – zapisuje równania reakcji chemicznych – uzgadnia równania reakcji chemicznych, dobierając odpowiednie współczynniki 	<p>Przykład 32. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania tlenu z tlenku rtęci(II) w reakcji analizy?</p> <p>Przykład 33. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji</p>	– równanie reakcji chemicznej

			<p>stechiometryczne</p> <p>wskazuje substraty i produkty</p> <p>odczytuje równania reakcji chemicznych</p>	<p>otrzymywania tlenku magnezu w reakcji syntezy?</p> <p>Przykład 34. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania tlenku magnezu w reakcji wymiany?</p> <p>Przykład 35. Jak napisać i uzgodnić równanie reakcji otrzymywania siarczku glinu w reakcji syntezy?</p>	
40.	Prawo zachowania masy	1	<p>podaje treść prawa zachowania masy</p> <p>wykonuje obliczenia z zastosowaniem prawa zachowania masy</p>	<p>Doświadczenie 23.</p> <p>Potwierdzenie prawa zachowania masy</p> <p>Przykład 36. Jak obliczyć masę produktu reakcji chemicznej?</p> <p>Przykład 37. Jak obliczyć masę jednego z substratów</p>	<p>prawo zachowania masy</p>

				reakcji chemicznej? Przykład 38. Jak obliczyć masę każdego z substratów reakcji chemicznej?	
41. 42.	Obliczenia stechiometryczne	2	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje za pomocą symboli pierwiastków chemicznych i wzorów związków chemicznych równania reakcji chemicznych – wykonuje obliczenia stechiometryczne 	<p>Przykład 39. Jak obliczyć masę produktu reakcji chemicznej?</p> <p>Przykład 40. Jak obliczyć masę produktu reakcji chemicznej?</p> <p>Przykład 41. Jak obliczyć masę substratu reakcji chemicznej?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stechiometria – obliczenia stechiometryczne
43.	Podsumowanie wiadomości o łączeniu się atomów i równaniach reakcji chemicznych	1			
44.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Łączenie się atomów. Równania reakcji</i>	1			

	<i>chemicznych</i>				
Woda i roztwory wodne (10 godzin lekcyjnych) Uczeń:					
45.	Woda – właściwości i rola w przyrodzie	1	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje właściwości i znaczenie wody w przyrodzie – charakteryzuje rodzaje wód w przyrodzie – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – definiuje pojęcie <i>woda destylowana</i> – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – określa źródła zanieczyszczeń wód naturalnych – opisuje sposoby usuwania zanieczyszczeń z wód 	Doświadczenie 24. Odprowadzenie wody wodociągowej	<ul style="list-style-type: none"> – woda destylowana – źródła zanieczyszczeń wód – metody oczyszczania wód
46.	Woda jako rozpuszczalnik	1	<ul style="list-style-type: none"> – bada zdolność do rozpuszczania się różnych substancji w wodzie – tłumaczy, na czym polega 	Doświadczenie 25. Rozpuszczanie substancji w wodzie Doświadczenie 26. Badanie wpływu	<ul style="list-style-type: none"> – rozpuszczanie – emulsja

			<p>rozpuszczanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje budowę cząsteczki wody - wyjaśnia, dlaczego woda dla niektórych substancji jest rozpuszczalnikiem, a dla innych nie - przewiduje zdolność do rozpuszczania - porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych - wyjaśnia pojęcie <i>roztwór</i> - tłumaczy, na czym polega proces mieszania substancji - planuje i wykonuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie 	<p>różnych czynników na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dipol - budowa polarna cząsteczki - roztwór - substancja rozpuszczona - rozpuszczalnik
47.	Rodzaje roztworów	1	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: <i>roztwór nienasycony</i> i <i>roztwór nasycony</i> - podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, 	<p>Doświadczenie 27. Otrzymywanie roztworów nienasyconego i nasyconego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - roztwór nienasycony - roztwór

			<p>tworząc roztwory właściwe</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy i zawiesiny – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym 	<p>Doświadczenie 28.</p> <p>Krystalizacja substancji z roztworu nasyconego</p> <p>Doświadczenie 29.</p> <p>Sporządzenie roztworu właściwego, koloidu</p> <p>i zawiesiny</p>	<p>nasycony</p> <ul style="list-style-type: none"> – roztwór rozcieńczony – roztwór stężony – roztwór właściwy – koloid – zawiesina
48. 49.	Rozpuszczalność substancji w wodzie	2	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>rozpuszczalność substancji</i> – odczytuje rozpuszczalność substancji z wykresu rozpuszczalności – analizuje wykresy rozpuszczalności różnych substancji – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresów rozpuszczalności 	<p>Przykład 42. Jak obliczyć masę substancji rozpuszczonej w roztworze nasyconym?</p> <p>Przykład 43. Jak obliczyć masę substancji, którą trzeba dodatkowo rozpuścić, aby przy wzroście temperatury roztwór nadal pozostał nasycony?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpuszczalność – krzywa rozpuszczalności
50.	Stężenie procentowe	3	– definiuje pojęcie <i>stężenie</i>	Przykład 44. Jak	– stężenie

51. 52.	roztworu		<p><i>procentowe roztworu</i></p> <p>— wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu, gęstość</i></p> <p>— oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności)</p> <p>— wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu</i></p> <p>— podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworów</p>	<p>obliczyć stężenie procentowe roztworu o podanej masie i znanej masie substancji rozpuszczonej?</p> <p>Przykład 45 Jak obliczyć stężenie procentowe roztworu o znanej masie substancji rozpuszczonej i rozpuszczalnika?</p> <p>Przykład 46. Jak obliczyć masę substancji rozpuszczonej w określonej masie roztworu o znanym stężeniu procentowym?</p> <p>Przykład 47. Jak obliczyć stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze?</p> <p>Przykład 48. Jak obliczyć masę substancji</p>	procentowe roztworu
------------	----------	--	--	---	---------------------

				rozpuszczonej w roztworze o określonym stężeniu i gęstości?	
53.	Podsumowanie wiadomości o wodzie i roztworach wodnych	1			
54.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Woda i roztwory wodne</i>	1			
Tlenki i wodorotlenki (10 godzin lekcyjnych) Uczeń:					
55.	Tlenki metali i niemetali	1	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia budowę tlenków, podaje ich wzory i nazwy – podaje sposoby otrzymywania tlenków – opisuje właściwości fizyczne i zastosowania wybranych tlenków – wyjaśnia pojęcie <i>katalizator</i> 	<p>Przykład 49. Jak ustalić nazwę tlenku na podstawie jego wzoru sumarycznego?</p> <p>Przykład 50. Jak ustalić wzór sumaryczny tlenku na podstawie jego nazwy?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – katalizator
56.	Elektrolity i nieelektrolity	1	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: <i>elektrolity, nieelektrolity, wskaźniki</i> – bada przewodnictwo elektryczne różnych substancji rozpuszczonych w wodzie 	<p>Doświadczenie 30.</p> <p>Badanie przewodzenia prądu elektrycznego przez roztwory wodne substancji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wskaźniki – oranż metylowy – uniwersalny

			<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wskaźniki (fenoloftaleina, oranż metylowy, uniwersalny papierek wskaźnikowy) - bada wpływ różnych substancji na zmianę barwy wskaźników - wymienia rodzaje odczynu roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny) - opisuje zastosowanie wskaźników - rozróżnia doświadczalnie odczyn kwasowy i odczyn zasadowy substancji za pomocą wskaźników 	<p>Doświadczenie 31.</p> <p>Obserwacja zmiany barwy wskaźników w zależności od odczynu roztworu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - papierek wskaźnikowy - fenoloftaleina - elektrolity - nieelektrolity - odczyn roztworu
57.	Wzory i nazwy wodorotlenków	1	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje budowę wodorotlenków - podaje wzory i nazwy wodorotlenków 	<p>Przykład 51. Jak ustalić nazwę wodorotlenku na podstawie jego wzoru sumarycznego?</p> <p>Przykład 52. Jak ustalić wzór sumaryczny wodorotlenku na podstawie jego nazwy?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wodorotlenek - grupa wodorotlenowa

58.	Wodorotlenek sodu, wodorotlenek potasu	1	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków sodu i potasu - projektuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenek sodu i wodorotlenek potasu - otrzymuje wodorotlenek sodu i bada jego właściwości - zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenków sodu i potasu - wyjaśnia pojęcie <i>tlenek zasadowy</i> - opisuje właściwości i zastosowania wodorotlenków sodu i potasu 	<p>Doświadczenie 32. Otrzymywanie wodorotlenku sodu w reakcji sodu z wodą</p> <p>Doświadczenie 33. Badanie właściwości wodorotlenku sodu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wodorotlenek sodu - wodorotlenek potasu - tlenek zasadowy - zjawisko fizyczne egzoenergetyczne
59.	Wodorotlenek wapnia	1	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku wapnia - projektuje i wykonuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenek wapnia - zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku wapnia 	<p>Doświadczenie 34. Otrzymywanie wodorotlenku wapnia w reakcji tlenku wapnia z wodą</p>	<ul style="list-style-type: none"> - woda wapienna - wapno palone - gaszenie wapna - wapno gaszone

			<ul style="list-style-type: none"> opisuje właściwości wodorotlenku wapnia i jego zastosowania 		
60. 61.	Sposoby otrzymywania wodorotlenków praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie	2	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między wodorotlenkiem a zasadą podaje wzór i opisuje właściwości zasady amonowej podaje przykłady zasad i wodorotlenków na podstawie analizy tabeli rozpuszczalności wodorotlenków planuje i wykonuje doświadczenia otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenków 	Doświadczenie 35. Otrzymywanie wodorotlenku miedzi(II) i wodorotlenku glinu z odpowiednich chlorków i wodorotlenku sodu	<ul style="list-style-type: none"> zasada zasada amonowa
62.	Proces dysocjacji jonowej zasad	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) zasad zapisuje równania reakcji 		<ul style="list-style-type: none"> dysocjacja jonowa reakcja odwracalna reakcja nieodwracalna

			<p>dysocjacji jonowej zasad</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego wszystkie zasady barwią dany wskaźnik na taki sam kolor - wyróżnia zasady spośród roztworów innych substancji za pomocą wskaźników - wyjaśnia, dlaczego roztwory wodne zasad przewodzą prąd elektryczny 		- dysocjacja jonowa zasad
63.	Podsumowanie wiadomości o tlenkach i wodorotlenkach	1			
64.	Sprawdzian wiadomości z działu <i>Tlenki i wodorotlenki</i>	1			